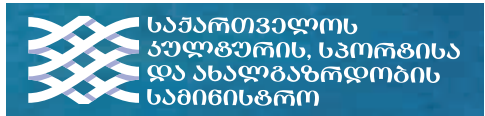

MARGARITA • SHOTA • MERAB
THE METREVELIS

მარგარიტა • შოთა • მერაბ
მეტრეველები

მეტრეველები
THE METREVELIS

მარგარიტა Margarita
შოთა Shota
მერაბ Merab

თბილისი 2023 TBILISI

მეტრეველების ოჯახური დინასტიის პორტრეტი სახელოსნოს ინტერიერში

არც საქართველოსთვის, მით უფრო არც მსოფლიოსთვის არ არის უცხო, როდესაც ერთი საგვარეულო მე-მკვიდრეობით მრავალ ხელოვანს მიითვლის. მუსიკოსთა თუ მხატვართა ოჯახური დინასტიების არსებობა ხომ იმ უცილობელ ჭეშმარიტებას ეყრდნობა, როდესაც ხელოვნების რომელიმე დარგისადმი მიმართული გენეტიკური კოდი მძლავრობს და მე-მკვიდრეობით მშობლებიდან მათ შთამომავლებზე გადადის. ერთ-ერთ ასეთ გამორჩეულ ოჯახს მეც ვიცნობდი, სადაც დედამ - მხატვარმა მარგარიტა მეტრეველმა და მამამ- ფერმწერმა შოთა მეტრეველმა შვილს - მოქანდაკე მერაბ მეტრეველს მშვენიერების სამყაროს მიმართ ძლიერი ვნება დაანათლეს. სამწუხაროდ, ერთი წლის წინ ეს გამორჩეული შემოქმედი შეუერთდა თავისი საამაყო მშობლების სულთა სამუდამო განსასვენებელს.

ვინაიდან მე ხელოვანთა ამ შესანიშნავი დინასტიის თითოეულ წევრს კარგად ვიცნობდი, მათთან ურთიერთობამ ჩემში გააღვივა იმის შეგნება, რომ ოჯახური სიმტკიცე, სულიერი ერთობა მის წევრთა შორის - ის ქვაკუთხედი, ცხოვრების ის ლიბოა, რომელსაც ძალუძს, ერი გადაშენებისგან იხსნას.

ხელოვნების ნებისმიერი ნაწარმოები რომ მისი შემქმნელის სულის პროექციაა, ამაზე არ დავობენ. ამიტომაც ხელოვნების ფსიქოლოგია ის მარჯვე მეთოდოლოგიური იარაღია, რომელიც ხელოვნებათმცოდნეს ეხმარება ჩასწვდეს შემოქმედის სულის უფაქიზეს ნიუანსებს. სწორედ ამიტომ გადავწყვიტე ვისარგებლო ამ არაჩვეულებრივი შესაძლებლობით და ხელოვანთა ამ ოჯახის თითოეულ წევრზე ჩატარებული პროფესიული ფსიქოლოგიური დაკვირვების შედეგები მოვიხმო, რომელთა ავტორიც ცნობილი ფსიქოლოგი ვლადიმერ ნორაკიძე გახლავთ. მსურს, ჩემი უშუალო აღქმა - მიღებული მარგარიტა, შოთა და მერაბ მეტრეველების შემოქმედებიდან, რომელიც მათი ვრცელი სახელოსნოს კედლებიდან, ერთმანეთის მიჯრით გამოფენილი მრავალრიცხოვანი ტილოებიდან და მოქანდაკის მბრუნავი

დაზგებიდან თუ სადგამებიდან „გვიმზერს“, შევუჯერო იმ დასკვნებს, რომელიც თავის დროზე მეცნიერ-ფსიქოლოგმა ექსპერიმენტული კვლევის შედეგად დადო (იხ. უჩა ჯაფარიძის რედაქტორობით გამოცემული წიგნი-ალბომი „სიცოცხლე გრძელდება“, თბ., 1983). სანამ უშუალოდ ოჯახის თითოეული წევრის შემოქმედებას შევხებოდე, აუცილებელია, მკითხველმა ერთი მნიშვნელოვანი წინაპირობა გაითვალისწინოს - ხელოვნების არტეფაქტების შექმნის დროის ფაქტორი. მარგარიტა და შოთა მეტრეველებს მოღვაწეობა მოუწიათ საბჭოთა ავტორიტარული რეჟიმის პირობებში, ხელოვანთათვის სავალდებულო სოცრეალიზმის მეთოდის იდეოლოგიური იმპერატივით. თუმცა მას „დამორჩილებული“ მეუღლეები მაინც ახერხებენ, შედარებით „უწყინარი“ ჟანრებით (ნატურმორტი, პორტრეტი, პეიზაჟი) პოლიტიკურ კონიუნქტურას „გამოსტაცონ“ საკუთრივ თავისთვის ერთგვარი „თავისუფლების ზონა“. ჩემი თაობის შემოქმედს - მერაბ მეტრეველს კი სამოღვაწეო ასპარეზზე გამოსვლა ე.წ. პოსტსტალინური ლიბერალიზაციის, ანუ პოლიტიკური „დათბობის“ პერიოდში მოუწია, როდესაც 70-იანელთა თაობა შედარებით თავისუფლად ითავისებდა სხვადასხვა ევროპული მიმართულებისთვის დამახასიათებელ ნიშნებს. თუმცა მისი შემოქმედებითი დაღვინების პერიოდი ურთულეს დროს დაემთხვა- როცა საქართველოს ნანატრი დამოუკიდებლობის ხელახალი აღდგენის ხანმოკლე სიხარულს პუტჩი, სამოქალაქო დაპირისპირება, შემდგომ კი ჩრდილოელი მეზობლის მიერ ინსპირირებული აფხაზეთის, შემდეგ ცხინვალის ომები და ტერიტორიების ოკუპაცია მოჰყვა... ის, რასაც, სამწუხაროდ, დღემდე ბოლო არ უჩანს... ამ ყოველივემ ხელოვანის მგრძნობიარე სულზე ღრმა ნაკვალევი დატოვა.

ირინე აბესაძე

ხელოვნებათმცოდნეობის დოქტორი,

პროფესორი-ემერიტუსი

A Portrait of the Metreveli Dynasty in the Interior of their Workshop

It is not an uncommon situation in Georgia, even more so in the world, when a family houses several artists under one roof. The existence of family dynasties of musicians or artists is based on an inevitable truth: when a strong genetic code that manifests itself in a certain field of arts is transferred from the parents to their descendants. One example of such outstanding families are the painter parents Margarita and Shota Metreveli, who gifted their son – the sculptor Merab Metreveli – with a strong passion for the world of beauty. Sadly, a year ago this accomplished artist joined his esteemed parents in their eternal resting place.

Since I knew each member of this exceptional dynasty of artists well, my relationship with them awakened in me the awareness that the strength of a family and spiritual unity among its members is the cornerstone and basis of human life, which can save a nation from extinction.

Undoubtedly, any work of art projects the soul of its creator. Consequently, the psychology of art is an effective methodological tool that can help an art critic to understand the subtle nuances of the creator's soul. For this reason, I have decided to take this extraordinary opportunity and present the results of the professional psychological assessments conducted on each member of this family of artists by the renowned psychologist Vladimer Norakidze.

I would like to combine my firsthand observations of the works produced by Margarita, Shota and Merab Metreveli, which "gaze" from the numerous canvases displayed next to each other on the walls and rotating easels or stands in their spacious workshop, with the conclusions made as a result of experimental research conducted by a scientist and psychologist (see the album Life Goes On, editor: Ucha Japaridze, Tbilisi, 1983). Before I begin discussing the work of each member of the family, I must of necessity mention

one important prerequisite: the time when the artworks in question were created. Margarita and Shota Metreveli lived and worked during the period of authoritarian Soviet rule, and were guided by the mandatory ideological imperative of the social realism. However, the "subjugated" spouses still managed to "seize" for themselves a kind of a "zone" that was free from political conjuncture. They managed to do this by means of relatively "harmless" genres of still life, portrait and landscape. The artist of my generation, Merab Metreveli, embarked on his creative career during the period of so-called post-Stalin liberalization, i. e. political "thawing", when the 1970s generation of artists relatively freely experimented with characteristic elements of different European movements. The period of his creative maturity coincided with the most difficult time for Georgia, when the short-lived joy of regaining our long-awaited independence was followed by a coup, civil conflict, and later the wars of Abkhazia and Tskhinvali, and the occupation of those territories instigated by our northern neighbor... Unfortunately, these ongoing processes have left a deep impression on the sensitive soul of the artist.

Irine Abesadze, PhD

Art Historian, Professor Emeritus

მარგარიტა მეტრეველი
Margarita Metreveli
1913-1984

ი. ჭავჭავაძე
ბაზალეთის ტბასთან
ტილო, ზეთი
I. CHAVCHAVADZE
NEAR BAZALETI LAKE
Oil on canvas
80 x 100 cm. 1961

აკაკი წერეთელი
მუყაო, ზეთი
AKAKI TSERETELI
Oil on cardboard
41 x 33 cm. 1970s

რეშე, მისი ზუსტი კოპირება არც უცდია. განსაკუთრებული იყო მხატვრის დამოკიდებულება მშობლიური პეიზაჟისადმი. მარგარიტა მეტრეველი ბევრს მოგზაურობდა თავის მეუღლესთან ერთად, რომელსაც ჯერ კიდევ საშუალო სკოლაში დაუახლოვდა. სამხატვრო აკადემიაში სწავლის პერიოდში მათი რომანტიკული ურთიერთობა კიდევ უფრო გამყარდა და მალე შეუღლებით დაგვირგვინდა. ამან საშუალება მისცა წყვილს, პეიზაჟურ მოტივებზე ერთად ემუშავათ. აქვე უნდა ითქვას: მიუხედავად იმისა, რომ ახლად შეუღლებული წყვილი ხშირად ერთსა და იმავე პეიზაჟზე მუშაობდა და ერთი და იმავე მოტივისგან მიღებულ განცდებსაც ერთმანეთს უზიარებდა, მარგარიტა მეტრეველი ყოველთვის ინარჩუნებდა შემოქმედებით ავტონომიას და მის მიერ შექმნილი არტეფაქტი

local landscape. Margarita Metreveli traveled extensively together with her husband, whom she met whilst still at high school. During her studies at the Academy of Arts, their romantic relationship grew even stronger, and was soon crowned with marriage. This allowed the couple to work together on landscape motifs. Here we should note that although the newlywed couple often worked on the same landscape and shared their feelings that were generated by the same motif, Margarita Metreveli always maintained her creative autonomy through the production of artworks that are marked by a pronounced individuality. The creative vision of the female artist was distinguished for its spontaneity, which was combined with a deep knowledge of the fundamentals of painting and the resulting freedom. The art of constructing compositions enabled

მარგარიტა მეტრეველი დაიბადა თბილისში, 1913 წელს. საშუალო სკოლის დასრულებისთანავე სწავლა თბილისის ფარმაცევტულ ტექნიკუმში განაგრძო, მაგრამ, როგორც ჩანს, მისმა ხატვისადმი მიდრეკილებამ განსაზღვრა ის, რომ 1932 წელს იგი თბილისის სამხატვრო აკადემიაში შედის და ჯერ დავით კაკაბაძესთან, ხოლო შემდეგ მოსე თოიძესთან სრულყოფს თავის შემოქმედებას. შემოქმედებითი ნიჭის გამოვლენის წყალობით, მხატვარი ქალი სამხატვრო აკადემიაში დატოვეს ასისტენტად. მარგარიტა მეტრეველი დამოუკიდებელ სამოღვაწეო ასპარეზზე 1939 წლიდან გამოდის და აქტიურად მონაწილეობს დედაქალაქის სამხატვრო ცხოვრებაში. მოსე თოიძის სახელოსნოში გამობრძმედილი შემოქმედისთვის რეალისტური მხატვრობა ის ერთადერთი პრიზმა აღმოჩნდა, საიდანაც ჭკრეტდა გარემომცველ სამყაროს, მის ყოველდღიურობას. ამთავითვე უნდა ითქვას, რომ იგი არასდროს გამხდარა ნატურის ბრმა მიმბაძველი და, ფანტაზიის ჩართვის გა-

Margarita Metreveli was born in Tbilisi in 1913. After graduating from Labor School #9, she immediately continued her studies at Tbilisi Pharmaceutical Technical College. However, her inclination toward drawing prompted the fact that in 1932 she enrolled at the Tbilisi Academy of Arts, where she perfected her work first under the guidance of Davit Kakabadze and then Mose Toidze. As a result of her creative talent being brought to light, the female artist was offered the post of assistant at the Academy. Margarita Metreveli launched her independent career in 1939, when she began actively participating in the artistic life of the capital. For an artist who had been shaped in Mose Toidze's workshop, realistic painting turned out to be the only prism through which to contemplate the surrounding world and her everyday life. It must be mentioned that Margarita never became a blind imitator of nature who would try to produce an exact copy without the involvement of her imagination. She developed a particular attitude towards the

ხალიჩაბის რაცხვა
ტილო, ზეთი
WASHING CARPETS
Oil on canvas
33 x 39 cm. 1944

ცხენები
ტილო, ზეთი
HORSES
Oil on canvas
40 x 50 cm. 1978

მკვეთრად გამოხატული ინდივიდუალობით ხასიათდებოდა. მხატვარი ქალის ხედვა უშუალო-ბით გამოირჩეოდა, ხოლო ხატვის საფუძვლების ღრმა ცოდნა მის ფუნჯს თავისუფლებას ანიჭებდა. კომპოზიციური აგების ხელოვნება კი მარგარიტა მეტრეველს საშუალებას აძლევდა, ერთგვარად „მოეთოკა“ დიდი ზომის ფერწერულ ტილოზე ფუნჯის თავისუფალი თარეში. განსაკუთრებით მინდა გამოვყო მხატვარი ქალის ფუნჯის მონასმის ის ენერგეტიკა, რომელიც სიბრტყეზე პასტოზურად დადებულ ნაკვალევს ააშკარავებს და მაყურებელამდე მოტივის ე.წ. „ცოცხალი ფეთქვა“ მოაქვს. ამგვარია ისტორიულ თემაზე შექმნილი მისი ფერწერული სურათები („სამშობლოდან მოწყვეტა“, „ა.პუშკინი თბილისში“, „ა.გრიბოედოვის საფლავზე“, „პალიასტომის ტბასთან“, „ილია ჭავჭავაძე ბაზალეთის ტბასთან“). ასეთივეა მისი პორტრეტული მხატვრობა, სადაც ყოველი ნიუანსი

Margarita Metreveli to “tame” large-scale canvases with the free movements of her brush. I would like to point out the energy of the artist’s brushstrokes, which leaves a paste-like imprint on the surface and brings the so-called “pulse of life” closer to viewers.

These works also include those depicting historical themes (Separation from the Motherland, A. Pushkin in Tbilisi, A. Griboyedov’s Tomb, Next to Paliastomi Lake, Iliia Chavchavadze at Bazaleti Lake); portraits where every nuance is aimed at revealing the character of the illustrated person (Mose Toidze’s Portrait, Suliko, Madona Kvatchadze, Portrait of the People’s Artist of Georgia Grigol Meskhi, Self Portrait, Merab, The Firstborn (Marina Svani’s Portrait), Portrait of Dr. Natela Rukhadze, Nino, etc.); and finally, landscapes (Oni At the Banks of the Rioni River, View from the Bell Tower of Vardzia, Evening, March in Tbilisi, Autumn in the Forest, Rainy Autumn,

ალექსანდრე გრიბოედოვი
ალექსანდრე ჭავჭავაძის
ოჯახში
ტილო, ზეთი
ALEXANDER GRIBOEDOV IN
THE FAMILY OF ALEXANDER
CHAVCHAVADZE
Oil on canvas
71 x 91 cm. 1983

პუშკინი თბილისში
ტილო, ზეთი
PUSHKIN IN TBILISI
Oil on canvas
60 x 52 cm. 1980

მიმართულია პორტრეტირებულის ხასიათის გახსნისკენ („მოსე თოიძის პორტრეტი“, „სულეო“, „მადონა კვაჭაძე“, „საქართველოს სახალხო მხატვრის გრიგოლ მესხის პორტრეტი“, „ავტოპორტრეტი“, „მერაბი“, „პირმშო (მარინა სვანის პორტრეტი), “ექიმ ნათელა რუხაძის პორტრეტი“, „ნინო“და სხვ.) და, ბოლოს, მისი პეიზაჟური მოტივებიც („ონი. რიონის პირად“, „ხედი ვარძიის სამრეკლოდან“, „საღამო“, “მარტი თბილისში“, “შემოდგომა ტყეში“, „წვიმიანი შემოდგომა“, „იყალთოს აკადემიის ნაგრევეები“, „სახლები კლდეზე თბილისში“, “მატილი-დილა სოფლად“, “წვიმის შემდეგ“ და სხვ.), სადაც მხატვარი სრულად წარმოაჩენს თავისი ხასიათის ნიშნებს - ლირიკულ განწყობას, რომანტიკულ აღმაფრენასა თუ საოცრად გაწონასწორებულ, დინჯ, „მოთოკილ“ ვნებებს. ამ მხრივ საინტერესოა ვლადიმერ ნორაკიძის მიერ თავის ცდის პირზე გაცემული დასკვნა: „...მარგარიტა მეტრეველს ახასიათებს სხვათა დახმარების, ზრუნვის მოთხოვნილება, რაც ანტიპოდია ნარცისიზმის, ეგოცენტრულობის, წყაროა კეთილშობილური სოციალურობის, აფილიაციის (მეგობრული კავშირების ძიების)“. მართლაც, მეცნიერის მიერ მხატვრის სულიერი სამყაროს გახსნისთვის მოპოვებულ ამ გასაღებს მხატვრის შემოქმედებას თუ მოვარგებთ, დავინახავთ, რომ მხატვრული ფორმისადმი მარგარიტა მეტრეველის მიდგომა ანალიტიკურია, მისი ძლიერი მხარე - ფერით მეტყველებაა, მზიანი კოლორიტი, რომელიც ძერწავს ფორმას და ამთლიანებს კომპოზიციას, თუმცა კი დაუსრულებლობის ეფექტით. ეს ის შემთხვევაა, რომელსაც ფსიქოლოგები (ამ შემთხვევაში ვ.ნორაკიძე) „აღქმის პრეგნანტობის კანონს“ უწოდებენ - მხატვარი არ ცდილობს, ყოველმხრივ დამუშავებული მთლიანი სტრუქტურა მიაწოდოს მნახველს, რადგან სრულად ენდობა აღმქმელი სუბიექტის ანუ მაყურებლის მხატვრული ფორმის გამთლიანებისკენ სწრაფვის ტენდენციას.

Ruins of the Ikalto Academy, Tbilisi Houses on the Rocks, Morning in the Shatili Countryside, After the Rain among others), where the artist fully presents her character: a lyrical mood, romantic inspiration, or surprisingly balanced, unhurried, and “tamed” passions. In this regard, it is interesting to note Vladimir Norakidze’s conclusion about the person in question: “... Margarita Metreveli is characterized by the need to help and care for others, which is the antipode of narcissism, or egocentrism, and becomes a source of noble sociality and affiliation (searching for friendly ties)”. Indeed, if we apply this scientist’s key findings to the opening of the artist’s spiritual world, we can see that Margarita Metreveli’s approach to artistic forms is analytical, turning her work with colors into her strength. Her sunny colors sculpt the form and unite the composition, although they also accord the works the effect of incompleteness. This is designated by psychologists (in this case, V. Norakidze) as the Law of Perceptual Pragnanz, when the artist does not try to provide the viewer with the whole processed structure, due to implicit trust in the perceiving subject (i. e. the viewer) who strives towards the uniting of artistic forms.

იყალთოს აკადემია. ტილო, ზეთი
IKALTO ACADEMY. Oil on canvas
74 x 104 cm. 1955

მარულა ძველ ხონში. ტილო, ზეთი
HORSE-RACE IN OLD KHONI. Oil on canvas
38 x 54 cm.

შატილი. ტილო, ზეთი
SHATILI. Oil on canvas
80 x 100 cm. 1979

წითელი ხე. ტილო, ზეთი
RED TREE. Oil on canvas
55 x 38,5 cm.

ბაგრატის ტაძარი. ტილო, ზეთი
BAGRATI CATHEDRAL. Oil on canvas
46,5 x 61,5 cm.

სვატიცხოველი. ტილო, ზეთი
SVETITSKHOVELI. Oil on canvas
70 x 101 cm. 1979

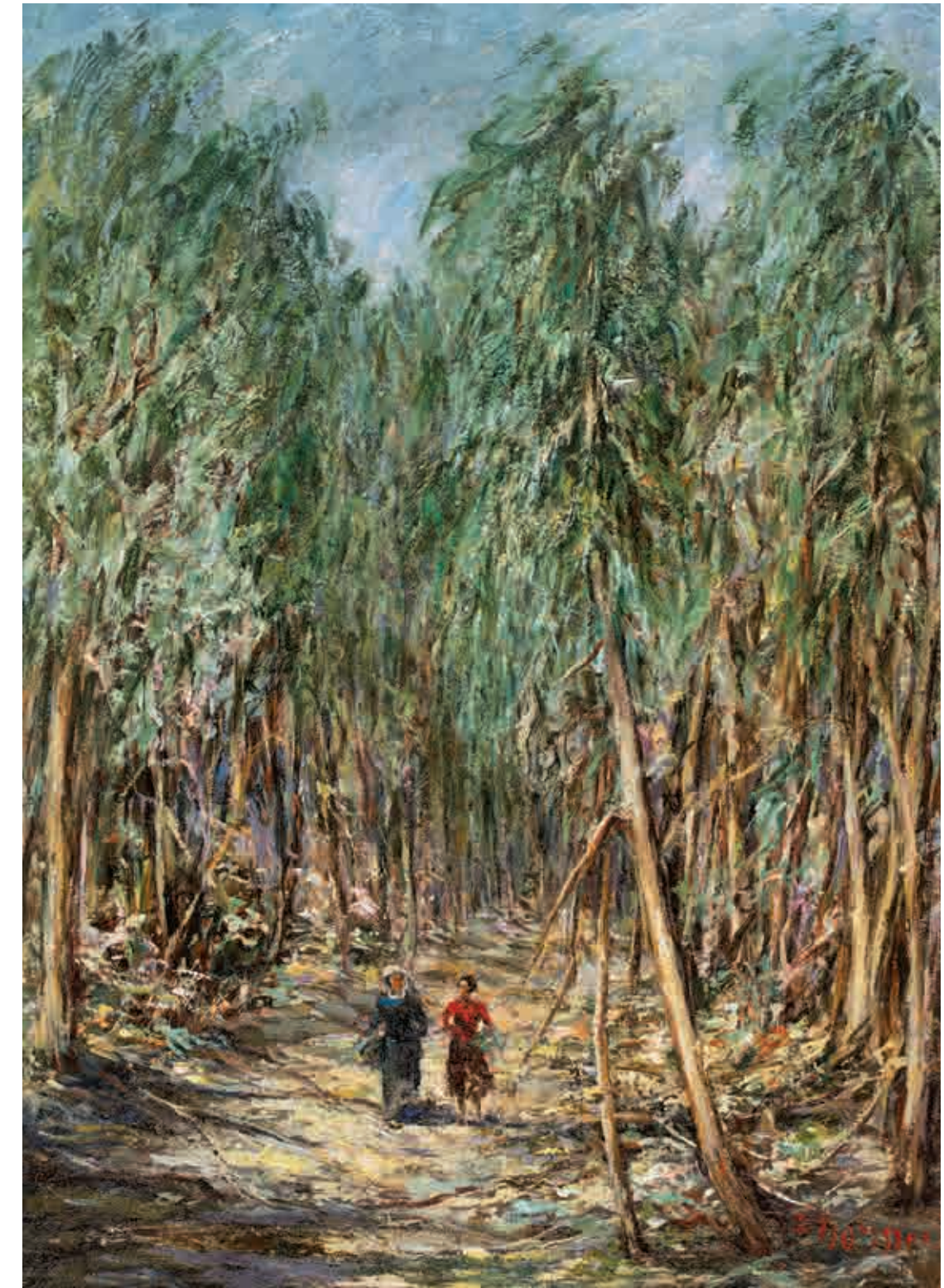

მ. მეტრეველი
1979

ახალი მარგალიტებით (ვაჟა-ფშაველა)
ტილო, ზეთი
WITH NEW PEARLS (VAJA-PSHAVELA)
Oil on canvas
80 x 61 cm. 1961

ევკალიპტების ჭალა
ტილო, ზეთი
EUCALYPTUS FOREST
Oil on canvas
69 x 50,2 cm. 1982

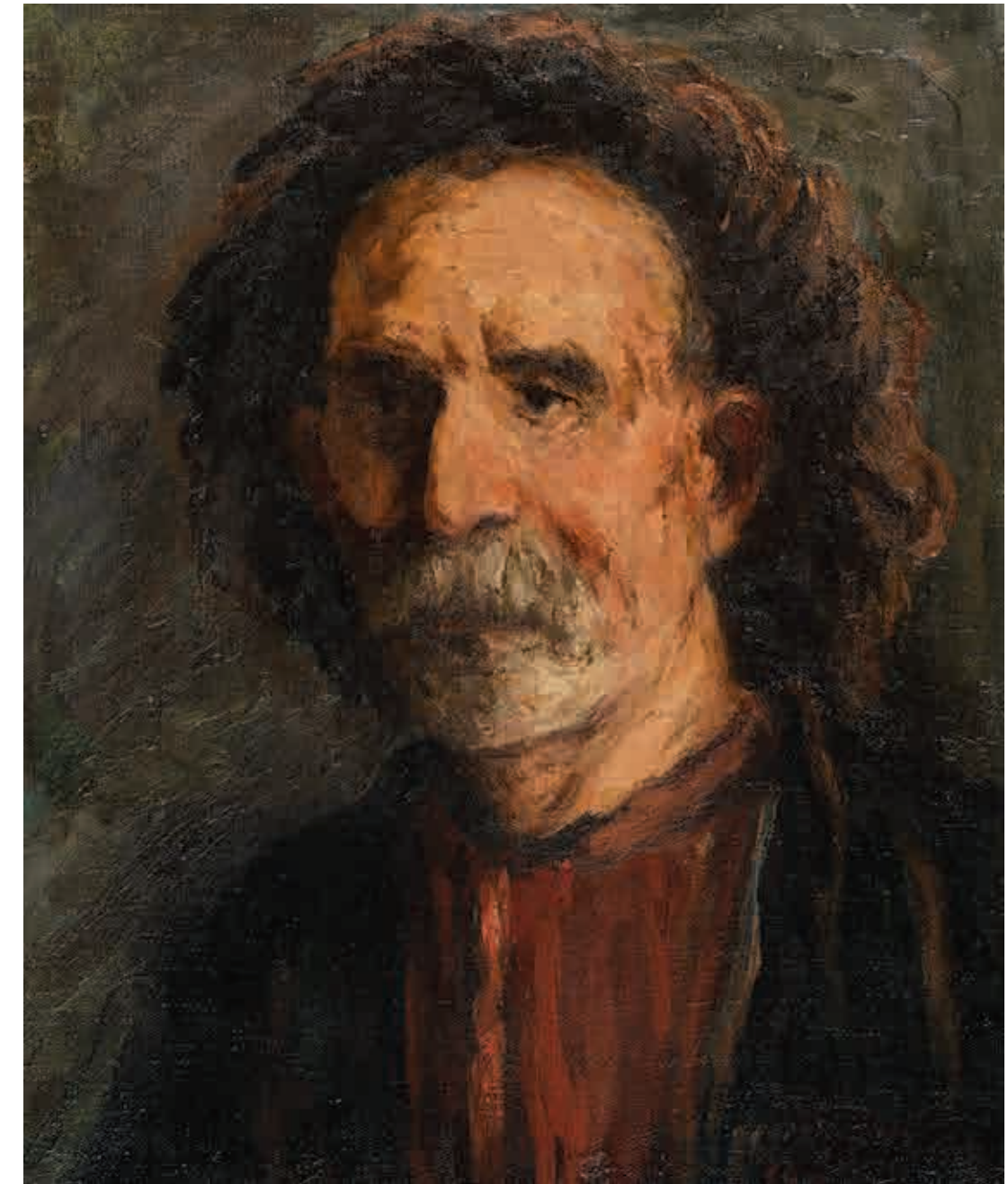

ტყვე კახელები
(სამშობლოდან მოწყვეტა)
ტილო, ზეთი
CAPTIVE KAKHETIANS
(SEPARATION FROM HOMELAND)
Oil on canvas
86,5 x 157 cm. 1970

ციცაბო დაღმართზე. ტილო, ზეთი
ON A STEEP DESCENT. Oil on canvas
60,5 x 80,5 cm. 1980

თუში მაცხვარე. ტილო, ზეთი
TUSHETIAN SHEPHERD. Oil on canvas
41 x 35 cm. 1976

იასამანი. ტილო, ზეთი
LILAC. Oil on canvas
75 x 62,5 cm. 1954

ყაყაჩოები. ტილო, ზეთი
POPPIES. Oil on canvas
51 x 41 cm. 1956

ძველი ხიდი საინგილოში. მუყაო, ტილო, ზეთი
 OLD BRIDGE IN SAINGILO. Oil on canvas mounted on cardboard
 33 x 51 cm. 1970

სიღნაღი. მუყაო, ტილო, ზეთი
 SIGHNAGHI. Oil on canvas mounted on cardboard
 35 x 49 cm. 1951

შამილის ტყვე ქალები. ტილო, ზეთი
CAPTIVE WOMEN OF SHAMIL. Oil on canvas
67,7 x 65,2 cm. 1981

ნაწვიმარზე. ტილო, ზეთი
AFTER RAIN. Oil on canvas
84 x 111 cm. 1960

მიხაკები. მუყაო, ზეთი
CARNATIONS. Oil on cardboard
48 x 33 cm. 1970

პირმყო (მარინა სვანი). ტილო, ზეთი
FIRST-BORN (MARINA SVANI). Oil on canvas
80 x 60 cm. 1975

თამარ მეფე. ტილო, ზეთი
QUEEN TAMAR. Oil on canvas
70 x 50,5 cm. 1966

ვარძიის სამრეკლო. მუყაო, ტილო, ზეთი
BELL-TOWER OF VARDZIA. Oil on canvas mounted on cardboard
51 x 32 cm. 1966

ვარძია. ტილო, ზეთი
VARDZIA. Oil on canvas
50 x 70 cm. 1966

თათრი ვარდები. მუყაო, ტილო, ზეთი
WHITE ROSES. Oil on canvas mounted on cardboard
50 x 37 cm. 1973

ე. ნინოშვილის მოთხრობის „პალიასტომის ტბის“ მოტივზე. ტილო, ზეთი
ON THE MOTIF OF E. NINOSHVILI'S STORY 'PALIASTOMI LAKE'. Oil on canvas
50 x 70 cm. 1981

ზაშვორის ღამა. ტილო, ზეთი
WINTER NIGHT. Oil on canvas
50 x 70 cm. 1969

ბაკურიანი. მუგო, ზეთი
BAKURIANI. Oil on cardboard
31,5 x 46 cm. 1969

ქართული ელგავალი. ტილო, ზეთი
GEORGIAN ELECTRIC LOCOMOTIVE. Oil on canvas
100 x 130 cm. 1967

ავტოპორტრეტი. ტილო, ზეთი
SELF-PORTRAIT. Oil on canvas
41,5 x 34,5 cm. 1978

ჩემი მერაბი. ტილო, ზეთი
MY MERABI. Oil on canvas
49 x 38 cm. 1950

ყვარელი. ტილო, ზეთი
KVARELI. Oil on canvas
34 x 45 cm. 1945

მეტრეველი ძველ თბილისში. ტილო, ზეთი
VENDOR OF MATSONI IN OLD TBILISI. Oil on canvas
80 x 60 cm. 1981

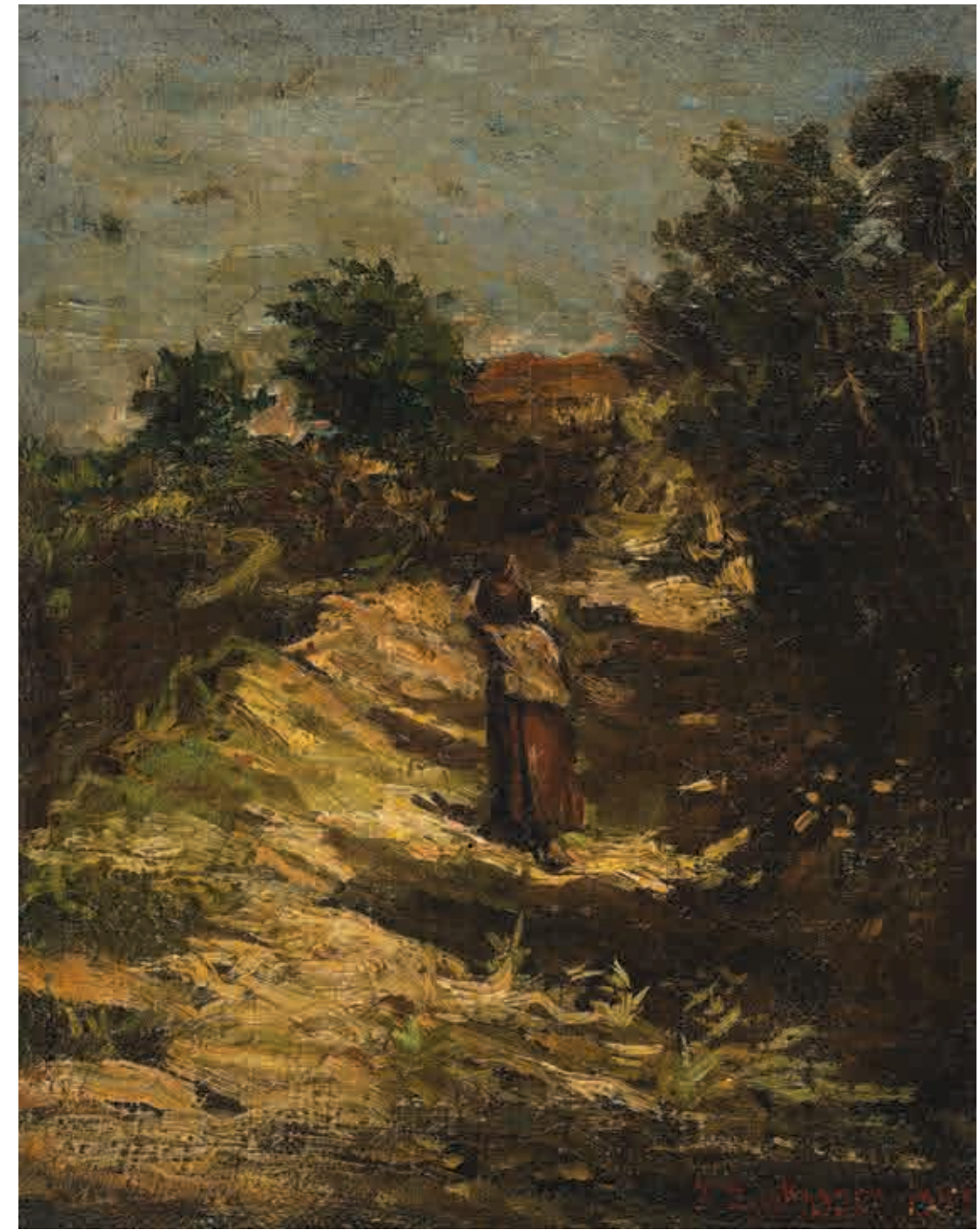
შაშოძომის წვიმიანი დღე
მუყაო, ტილო, ზეთი
A RAINY AUTUMN DAY
Oil on canvas mounted on cardboard
31 x 52 cm. 1959

დილა სოფლად. ტილო, ზეთი
MORNING IN THE COUNTRYSIDE. Oil on canvas
110 x 134 cm. 1954

წყაროსთან. ტილო, ზეთი
NEAR SPRING. Oil on canvas
30 x 24 cm. 1943

მეტეხის ტაძარი. ტილო, ზეთი
METEKHI CHURCH. Oil on canvas
50 x 70 cm. 1972

მარტი თბილისში. მუყაო, ტილო, ზეთი
MARCH IN TBILISI. Oil on canvas mounted on cardboard
50 x 36 cm. 1973

ძველი თბილისი. ტილო, ზეთი
OLD TBILISI. Oil on canvas
47,5 x 56 cm. 1977

ძველი სახლები თბილისში. მუყაო, ტილო, ზეთი
OLD HOUSES IN TBILISI. Oil on canvas mounted on cardboard
33 x 38 cm. 1976

პარდუბი. ტილო, ზეთი
ROSES. Oil on canvas
56 x 40 cm.

ნატურმორტი. ტილო, ზეთი
STILL-LIFE. Oil on canvas
45 x 33 cm. 1950

მობანაჰა ქალაბი. ტილო, ზეთი
BATHING WOMEN. Oil on canvas
48 x 60 cm. 1968

ათასწლოვანი ჭადარი თელავში
მუყაო, ტილო, ზეთი
THOUSAND-YEAR-OLD PLANE TREE IN TELAVI
Oil on canvas mounted on cardboard
50 x 35 cm. 1951

მიმოზა
ტილო, ზეთი
MIMOSA
Oil on canvas
77 x 55 cm. 1954

აკაკის მოგზაურობა რაჭა-ლეჩხუმში. ტილო, ზეთი
AKAKI TSERETELI'S TRIP TO RACHA-LECHKHUMI. Oil on canvas
59,5 x 78,7 cm.

ხიდი ძველ თბილისში. ტილო, ზეთი
BRIDGE IN OLD TBILISI. Oil on canvas
36 x 42 cm. 1940

ავტოპორტრეტი. ტილო, ზეთი
SELF-PORTRAIT. Oil on canvas
83 x 65 cm. 1934

შოთა მეტრეველი
Shota Metreveli
1913-1983

მეფე ერეკლე მეორე
რუს სარდლებთან
ერთად სიღნაღში.
ტილო, ზეთი
KING EREKLE II WITH THE
RUSSIAN COMMANDERS
IN SIGHNAGHI
Oil on canvas
150 x 230 cm. 1980

ხრესილის ბრძოლა
მუყაო, ზეთი
KHRESILI BATTLE
Oil on cardboard
41 x 63 cm. 1981

და ალექსანდრე ციმაკურიძე ასწავლიან. 1937 წელს, სამხატვრო აკადემიის დასრულებისთანავე, ის, როგორც გამორჩეული სტუდენტი, სამხატვრო აკადემიაში დატოვეს, ჯერ ასისტენტად, შემდეგ კი - უფროს მასწავლებლად. 1939 წლიდან, მარგარიტა მეტრეველთან ერთად, მხატვარი, ჯგუფური თუ პერსონალური გამოფენებით, აქტიურად არის ჩართული დედაქალაქის საგამოფენო ცხოვრებაში.

შოთა მეტრეველის შემოქმედება მრავალჟანრობრივია, თუმცა დომინანტური მაინც თემატური სურათებია. მხატვრის თითოეულ ნამუშევარს გამოარჩევს დასახულ ამოცანათა სიზუსტე და მათი გადაწყვეტის მაღალი პროფესიონალიზმი. ძირითადად ზეთის საღებავებით შესრულებული მისი ფერწერული ტილოების ტექნიკური დონე რეალიზმის უმაღლეს რეგისტრებს სწვდება.

ის, რომ ხატვის საფუძვლები, ჯერ კიდევ ბორჯომში ყოფნისას, შოთა მეტრეველს მხატვარმა გიორგი ხმალაძემ შეასწავლა, ხოლო ბატალური კომპოზიციების აგების სირთულეები, თბილისის სამხატვრო აკადემიაში, ვალერიან

assistant, and then later as a senior instructor. From 1939, together with Margarita Metreveli, the artist began actively participating in group and personal exhibitions that were organized in the capital.

Shota Metreveli worked in different genres; however, his works were predominantly focused on thematic images. Each of them is distinguished by the precision of predetermined goals and demonstrate high professionalism. The technical level of execution, mainly achieved with oil paints, attains the highest registers of realism.

Shota Metreveli's adeptness for finding pictorial solutions for his large-scale historical canvases were first developed by artist Giorgi Khmaladze, who taught him the basics of drawing in Borjomi, and later at Tbilisi Academy of Arts by Valerian Sidamon-Eristavi, who helped him to tackle the challenges of structuring battle compositions. These works, which are charged with an impressive dynamism and the patriotic sentiments of the artist, convincingly portray the historic episodes of our country (the Battle of Khresili, King Erekle and the Russian Commanders in Signaghi, Dawn, and Imereti in 1905).

ჩემი პირველი შეხვედრა ბატონ შოთა მეტრეველის შემოქმედებასთან ბავშვობის ასაკში მოხდა, როდესაც მთელი ოჯახი ზაფხულში ბორჯომის სასტუმროში ვისვენებდით. ბორჯომპარკის იმხანად ერთადერთი სასტუმროს ფართო ფოიეში, კედლებზე გამოფენილი იყო დიდი ზომის ფერწერული ტილოები, ბორჯომის ულამაზესი ბუნების ხედებით. როგორც შემდგომში შევიტყვე, ამ პეიზაჟების ავტორი თავად წარმოშობით ბორჯომელი ფერმწერი შოთა მეტრეველი იყო.

თავისი მეუღლის თანატოლი, შოთა მეტრეველიც 1913 წელს დაიბადა, სწავლობდა ბორჯომის ქართულ სკოლაში. 1927 წლიდან ოჯახი გადმოდის თბილისში, სადაც მომავალი ფერმწერი მეცხრე საშუალო სკოლას ამთავრებს. თავისი მომავალი მეუღლეც იქ გაიცნო. 1931 წელს შ. მეტრეველი თბილისის სამხატვრო აკადემიის სტუდენტი ხდება, სადაც მას მოსე თოიძე, იოსებ შარლემანი, ვალერიან სიღამონ-ერისთავი

My first encounter with Shota Metreveli's work occurred in my childhood, when one summer my family and I were vacationing at the Borjomi Hotel. The walls of the spacious lobby of the only hotel in Borjomi Park were covered with large canvases depicting beautiful views of Borjomi scenery. I later learned that the author of these landscapes was Shota Metreveli, a locally born painter.

Sharing the same age as his wife's, Shota Metreveli was also born in 1913. He studied at the Georgian School in Borjomi before moving to Tbilisi together with his family in 1927. There the future painter graduated from Labor School #9, where he became acquainted with his future wife. In 1931, Shota Metreveli enrolled as a student at the Tbilisi Academy of Arts under the guidance of Mose Toidze, Iosif Charlemagne, Valerian Sidamon-Eristavi and Aleksandre Tsimakuridze. In 1937, immediately after graduation he, as an outstanding student, was offered a post at the Academy – first as an

ავადმყოფის იმედი
ტილო, ზეთი
THE HOPE OF THE SICK
Oil on canvas
114 x 138 cm. 1968

ცხვრის გადარეკვა
ტილო, ზეთი
DRIVING OUT OF THE SHEEP
Oil on canvas
155 x 207 cm. 1961

სიღამონ-ერისთავმა დააძლევინა, გამოჩნდა დიდი ფორმატის ისტორიული ტილოების ფერწერული გადაწყვეტისას. შთამბეჭდავი დინამიზმითა და მხატვრისული პატრიოტული განცდით დამუხტული ეს ნაწარმოებები დამაჯერებლად გადმოგვცემენ ჩვენი ქვეყნის ისტორიის საბრძოლო ეპოპეას („ხრესილის ბრძოლა“, „მეფე ერეკლე რუს სარდლებთან ერთად სიღნაღში“, „განთიადი. 1905 წელი იმერეთში“). შოთა მეტრეველის კეთილშობილური, ჰუმანური დამოკიდებულება ჩვენი უტყვი მეგობრების - ცხოველების და ფრინველების მიმართ, ბუნებასთან შერწყმის ვაჟასეული განცდა, სოფლური ყოფის იდილიური აღქმა დასამახსოვრებელს ხდის მხატვრის ფერწერულ ტილოებს („ცხვრის გადარეკვა“, „ალე-

ალექსანდრე. ტილო, ზეთი
AFFECTATION. Oil on canvas
140 x 168 cm. 1937

ძველი ეზო. ტილო, ზეთი
OLD YARD. Oil on canvas
50 x 37 cm. 1942

საქართველოს მთებში
მუყაო, ზეთი
IN THE MOUNTAINS
OF GEORGIA
Oil on cardboard
80 x 120 cm. 1980

ალექსანდრე პუშკინი
ალექსანდრე
ჭავჭავაძესთან.
მუყაო, ზეთი
ALEXANDER PUSHKIN WITH
ALEXANDER CHAVCHAVADZE
Oil on cardboard
68 x 90 cm. 1981

რსი“, „ნახირის დაბრუნება“, „ალავერდობა“, „ანაკლიის მეკამეჩეობის საბჭოთა მეურნეობა“, „ძველი ეზო“, „ჟუჟუნა წვიმა - შილდის ციხე“). შფოთისა („მოულოდნელი შემფოთება“) და ტრაგიზმის ნოტები ჟღერს ისტორიული შინაარსის ფერწერული ტილოებიდან: „უკანასკნელი მიაღერება“ (ვაჟა-ფშაველა), „ვანო სარაჯიშვილის უკანასკნელი „თავო ჩემო“ და სხვ. საკატალოგო წერილის შეზღუდული ფორმატის გათვალისწინებით, შეუძლებელია, ყველა მათგანის გაანალიზება, თუმცა, სანამ უშუალოდ შევაჯამებ შოთა მეტრეველის შემოქმედებით ხელწერას, ვფიქრობ, უპრიანია, კვლავ მეცნიერ-ფსიქოლოგის ვლადიმერ ნორაკიდის მიერ მხატვარზე, როგორც ფსიქოლოგიური დაკვირვების სუბიექტზე, გამოთქმულ აზრს დავეყრდნო. ვლადიმერ ნორაკიძე თვლის, რომ „...შოთა მეტრეველი მტკიცე ნებისყოფის და სულიერი ენერგიის მქონე ხელოვანია, რომლის ნებელობითი პოზიტიური მხარე ყოველთვის მაღალი იყო, თუმცა ახასიათებდა ჭარბი ემოციურობა. მას ტალანტი შთააგონებდა, რათა მოეხდინა შინაგანი სულიერი მიზნების რეა-

Shota Metreveli's noble, humane attitude towards our humble friends: animals and birds, Vazha-Pshavela's feelings of merging with nature, and the idyllic perception of rural life makes his works even more memorable (Driving Out the Sheep, Caress, Return of the Herd, Alaverdoba, Buffalo Farm in Anaklia, The Old Yard, Drizzling Rain – the Castle of Shilda). The historic canvases manifest notes of anxiety (Unexpected Concern) and tragedy: The Last Caress (Vazha-Pshavela), The Last Tavo Chemo Song by Vano Sarajishvili, among others. Considering the limited format of this catalogue, it is impossible to analyze them all. However, before summarizing the creative work of Shota Metreveli, I believe it is appropriate to mention the opinion of scientist and psychologist Vladimer Norakidze on the artist as a subject of psychological observation. According to Norakidze"... Shota Metreveli is an artist with a strong will and spiritual energy. His enthusiastic positive side has always been elevated, despite possessing an excessive emotionality. He was inspired by his talent for realizing his inner spiritual goals and objectifying artistic images born

ანაკლიის მავამეჩოობის
მეურნეობა.
ტილო, ზეთი
BUFFALO BREEDING
FARM IN ANAKLIA
Oil on canvas
104 x 201 cm. 1961

პირველი ბოჩოლა
ტილო, ზეთი
THE FIRST CALF
Oil on canvas
160 x 210 cm. 1965

ლიზაცია და შემოქმედების პროცესში წარმო-
შობილი მხატვრული ხატების ობიექტივაცია“.
ამავდროულად, მეცნიერის დაკვირვებით, მხა-
ტვრის შინაგანი ემოციურ-აფექტური სფერო
ამბივალენტური ბუნების ყოფილა, ურთიერთ-
შეჭრილი პესიმისტური და ოპტიმისტური ემო-
ციებით, რომელიც ხშირად წინააღმდეგობაში
მოდიოდა მხატვრისეულ ენერგიულ ნებელო-
ბით შემოქმედებასთან, რაც შოთა მეტრეველში
იწვევდა „...შინაგან შემფოთებას, ზოგჯერ უმო-
ტივო წუხილს, რომელთა დაძლევა მისთვის
დიდ სირთულეს წარმოადგენდა. მიუხედავად
აღნიშნულისა, გარეგნული ქცევის მიხედვით
შოთა მეტრეველი იყო ჰარმონიული, მშვიდი
ადამიანი“. დამეთანხმეთ, ნამდვილად საი-
ნტერესო დახასიათებაა მეცნიერის მხრიდან,
რასაც მე, როგორც ხელოვნებათმცოდნე, არ შე-
მიძლია არ დავეთანხმო, რადგან თვით ფერწე-
რული ტილოები მეტყველებს, რომ შოთა მეტ-
რეველი ახერხებს შინაგან წინააღმდეგობათა

in the process of creation." At the same time, based
on the scientific observation, the artist's internal
emotional and affective state of mind must have
been of an ambivalent nature, combining conflicting
pessimistic and optimistic emotions, which often
came into conflict with his energetic creativity of
will, thus causing "... internal anxiety and at times
even unmotivated concerns that he struggled to
overcome. Based on his external behavior, Shota
Metreveli was a harmonious, calm person." I believe
that this is an interesting character study made by
the scientist. As an art critic, I cannot disagree with
his observations, since the canvases themselves
demonstrate Shota Metreveli's ability to combat
internal contradictions (which, presumably were
induced by the illusory Soviet existence), and
maintain a sense of integrity and harmony. The
experienced artist managed such a unification of
compositions and balance of their elements through
the harmonization of contrasts. The exemplary
structuring of light and shade allowed him to "weld

ტბიანი ურმული
ტილო, ზეთი
URMULI WITH A LAKE
Oil on canvas
80 x 100 cm. 1963

ცხვრები
ტილო, ზეთი
SHEEP
Oil on canvas
40 x 49 cm. 1943

(რაც, საფიქრებელია, საბჭოთა ილუზორული
ყოფით იყო განპირობებული) დაძლევას,
მთლიანობისა და ჰარმონიულობის განცდის
შენარჩუნებას. კომპოზიციათა ამგვარ გამთლი-
ანებას და მათი ელემენტების დაბალანსებას
გამოცდილი მხატვარი კონტრასტების ჰარმო-
ნიზაციის გზით აღწევდა. ჩრდილ-სინათლის
შესაშური რეჟისურით სასურათე სიბრტყეთა
ზედაპირზე მიმოხეულ განათების რეფლექ-
სებს თუ ათინათებს მხატვარი ერთმანეთთან
რომელიმე ერთი - დომინანტური, თბილი
ფერით „აღუდაბებდა“. ასე შეიქმნა ფერის
ფორმასთან სინქრონიზაციის ის მხატვრული
ეფექტი, რომლის საშუალებით შოთა მეტრე-
ველის საბჭოური ნარატივით მოთხრობილ ვი-
ზუალურ ხატებს მაყურებელამდე, XXI საუკუნე-
შიც კი, ჰარმონიულობისა და სტაბილურობის
განცდა მოაქვს.

together" light reflexes and flashes on the surface
of the painting through a single dominant, warm
color. This is how he created the artistic effect of
synchronizing colors and shapes, and employed
Soviet narratives in order to bring the visual icons
closer to the audience, even in the 21st century.

მოულოდნელი შეშფოთება. ტილო, ზეთი
UNEXPECTED WORRY. Oil on canvas
171 x 202 cm. 1955

მწყემსები კოცონთან. ტილო, ზეთი
SHEPHERDS AT THE CAMPFIRE. Oil on canvas
93 x 118 cm. 1960

მხატვრის დედა. ტილო, ზეთი
PAINTER'S MOTHER. Oil on canvas
75 x 55 cm. 1943

მარგარიტა მატრეველი. ტილო, ზეთი
MARGARITA METREVELI. Oil on canvas
95 x 69 cm. 1941

გზის ჩასვლა გრემში. ტილო, ზეთი
SUNSET IN GREMI. Oil on canvas
48 x 100 cm. 1980

გიორგი ხასიძე
1980

სალამო ტყეშვი. ტილო, ზეთი
EVENING IN THE FOREST. Oil on canvas
59,7 x 80 cm. 1970

კოკი ყვარალში. ტილო, ზეთი
TOWER IN KVARELI. Oil on canvas
55 x 45 cm. 1945

ნაძალაძევი. ტილო, ზეთი
SITE OF FORMER CITY. Oil on canvas
63 x 93 cm. 1977

ბებრისციხე. ტილო, ზეთი
BEBRISTSIKHE. Oil on canvas
50 x 80 cm. 1979

ბელათის აკადემიის ნანგრევები. ტილო, ზეთი
 RUINS OF GELATI ACADEMY. Oil on canvas
 51,5 x 73 cm. 1982

გრემის ბაღაჰნის კარი. ტილო, ზეთი
 FENCE DOOR OF GREMI. Oil on canvas
 65 x 51 cm. 1957

ბურჯები სიღნაღში. ტილო, ზეთი
CASTLES IN SIGHNAGHI. Oil on canvas
86 x 108 cm. 1961

ურმული. ტილო, ზეთი
URMULI SONG. Oil on canvas
86 x 108 cm. 1961

ალაზნის ვალი
ტილო, ზეთი
ALAZANI VALLEY
Oil on canvas
37,7 x 67,3 cm. 1957

ბერაბი. ტილო, ზეთი
GREMI. Oil on canvas
45 x 55 სმ.

ბორის ციხა. ტილო, ზეთი
FORTRESS OF GORI. Oil on canvas
57 x 69,5 cm. 1966

შოთა რუსთაველი. ტილო, ზეთი
SHOTA RUSTAVELI. Oil on canvas
110 x 70 cm. 1966

პოეტი მორის ფოცხიშვილი. ტილო, ზეთი
POET MORIS POTSKHISHVILI. Oil on canvas
80 x 60 cm. 1982

კომპოზიტორი ალექსი მაჭავარიანი. ტილო, ზეთი
COMPOSER ALEKSI MACHAVARIANI. Oil on canvas
96 x 70 cm. 1971

ჯვრის მონასტარი. ტილო, ზეუთი
JVARI MONASTERY. Oil on canvas
51 x 99 cm. 1962

ყვავილები. ტილო, ზეთი
FLOWERS. Oil on canvas
70 x 58 cm. 1964

ნატურმორტი კლავირით. ტილო, ზეთი
STILL-LIFE WITH MUSICAL SCORE. Oil on canvas
57 x 73 cm. 1944

ვანო სარაჯიშვილის უკანასკნელი „თავო ჩემო“. ტილო, ზეთი
 VANO SARAJISHVILI'S LAST SONG 'TAVO CHEMAO.' Oil on canvas
 164 x 243 cm. 1977

უკანასკნელი მიაღერება, ვაჟა-ფშაველა. ტილო, ზეთი
 THE LAST REGARDS, VAJA-PSHAVELA. Oil on canvas
 111 x 135 cm. 1961

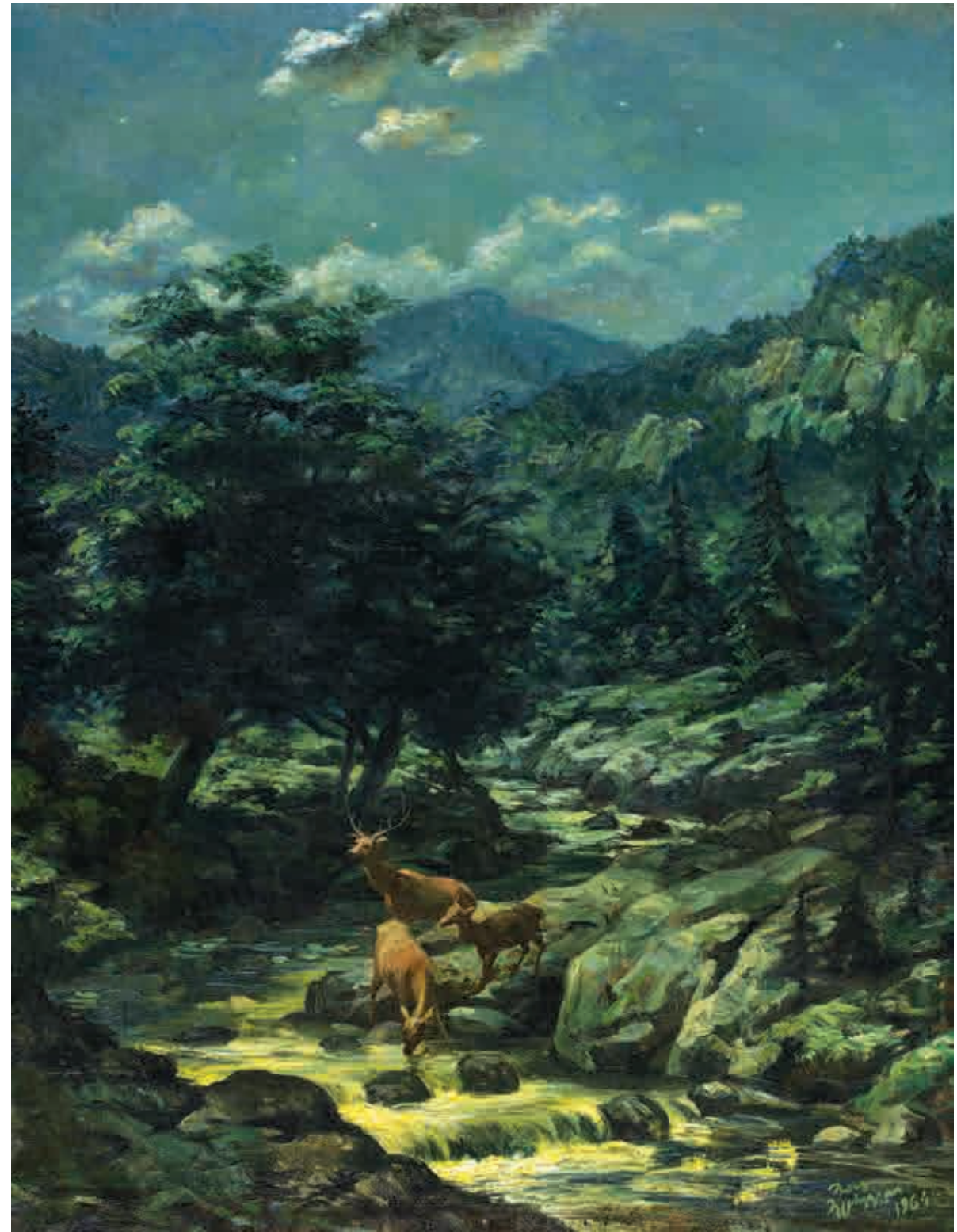
ალავერდობა
ტილო, ზეთი
FESTIVAL OF ALAVERDI CHURCH
Oil on canvas
87 x 150 cm. 1981

წითელი ხე. ტილო, ზეთი
RED TREE. Oil on canvas
59 x 54 cm.

მთვარიან ღამეში. ტილო, ზეთი
IN THE MOONLIT NIGHT. Oil on canvas
126 x 96 cm. 1964

ცხოვრება ბრძაღლებს. ტილო, ზეთი
LIFE GOES ON. Oil on canvas
133 x 155 სმ. 1982

მხატვარი მოსა თოიძე. ტილო, ზეთი
PAINTER MOSE TOIDZE. Oil on canvas
90 x 69,5 cm. 1975

მთები რაჭაში - შოდა
ტილო, ზეთი
MOUNTAINS IN RACHA - SHODA
Oil on canvas
43 x 68 cm. 1962

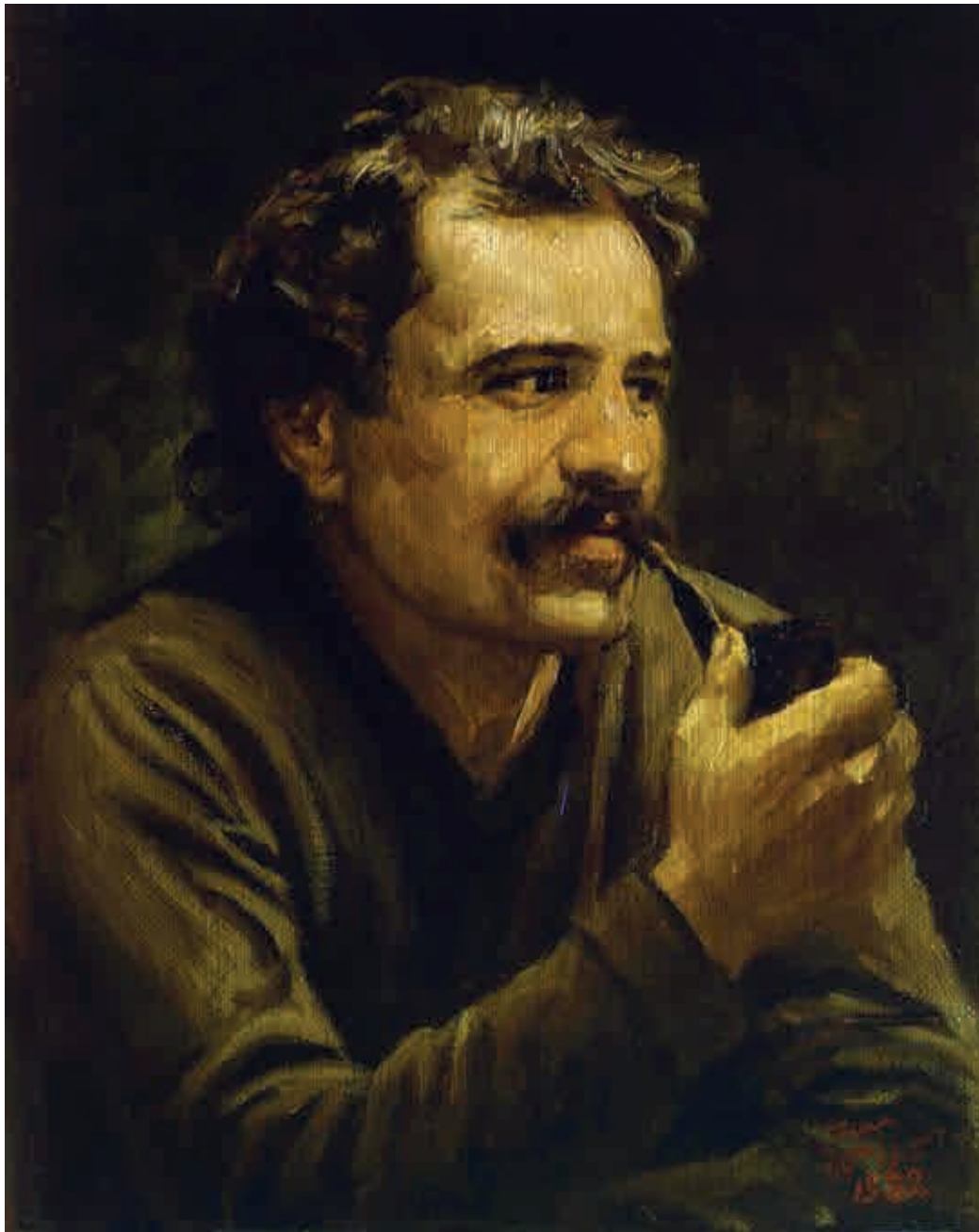

არმაზის ხეობა. ტილო, ზეთი
ARMAZI VALLEY. Oil on canvas
35 x 49 cm. 1958

შილდის ციხე. ტილო, ზეთი
FORTRESS OF SHILDA. Oil on canvas
100 x 149,5 cm. 1961

გერმანელი მწერალი მარტინ ბუხჰორნი. ტილო, ზეთი
 GERMAN WRITER MARTIN BUCKHORN. Oil on canvas
 30 x 20 cm. 1982

ქართული შემოდგომის ბარაქა. ტილო, ზეთი
 HARVEST OF GEORGIAN AUTUMN. Oil on canvas
 70 x 90 cm. 1967

სოლნეჩნოგორსკი. ტილო, ზეთი
SOLNECHNOGORSK. Oil on canvas
30 x 36 cm. 1949

ალაზნის ველი
ალავერდთან
ტილო, ზეთი
ALAZANI VALLEY
NEAR ALAVERDI
Oil on canvas
22 x 39 cm. 1949

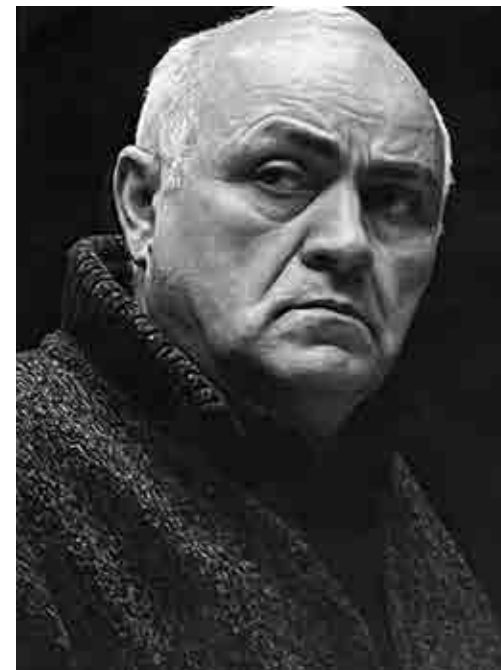
თელავის
ძველი უბანი
ტილო, ზეთი
OLD DISTRICT
OF TELAVI
Oil on canvas
29 x 51 cm. 1951

პაგანინი. ტერაკოტა
PAGANINI. Terracotta
19 x 14 x 17 cm. 1982

მერაბ მეტრეველი
Merab Metreveli
1948-2021

მერაბ მეტრეველის ბავშვობას, ფუნჯებისა და საღებავების, ტილოებისა და ჩარჩოების გა-რემოცვაში გატარებულს, თითქოს ლოგიკუ-რად უნდა განესაზღვრა ფერწერისადმი მისი მიდრეკილება; თუმცა, როგორც აღმოჩნდა, მას უფრო საჭრეთლით მკვრივი მასალის და-მუშავება იტაცებდა. ისიც უნდა ითქვას, რომ პატარა მერაბს, თანდაყოლილი მრავალი ნი-ჭის წყალობით, სიტყვაც უჭრიდა და პოეტური რითმაც სწყალობდა, აბსოლუტური მუსიკა-ლური სმენა და სახმო სიმებიც შესანიშნავ ვო-კალისტად ჩამოყალიბებას უქადდა, ფუნჯსაც საჭრეთლის ძალმოსილებით იყენებდა, თუ-მცა, საბოლოოდ, თბილისის მესამე სამუსიკო სასწავლებლის დასრულებისთანავე, თბილი-სის სამხატვრო აკადემიის ქანდაკების ფაკულ-ტეტზე სწავლა დაისახა მაინც მიზნად და სუ-რვილი აისრულა კიდეც. მიუხედავად ურყევი გადაწყვეტილებისა - მოქანდაკე გამხდარიყო, მერაბი, განწყობის შესაბამისად, თავის სათქ-მელს ხან პოეტურ სამოსელში ხვევდა, ხანაც მუსიკალურ ჰანგებს ანდობდა. სხვადასხვა მე-ზათა მსახურის - მერაბ მეტრეველის ხასიათის ამოსაცნობად კვლავ ფსიქოლოგ ვლადიმერ ნორაკიძის შეფასებას მივმართავ. მერაბ მე-ტრეველის დასახასიათებლად ფსიქოლოგი აპელირებს ექსპერიმენტის ჩატარების დროს ახალგაზრდა ცდის პირის ამბივალენტურ გრძნობებზე - სევდასა და კაემანზე, შფოთვასა და მელანქოლიაზე; თუმცა, მამამისის მსგავ-სად, ისიც თვითვე უმკლავდებოდა მათ. მათ დასაძლევად მასაც ხელეწიფებოდა საკუთარი გრძნობების მართვა. შესაძლოა, სამოღვაწეო ასპარეზზე გამოსვლისას მერაბი მართლაც განიცდიდა ილუზიების მსხვერველსა და დეპ-რესიას, რაც, ბუნებრივია, მისი სამოღვაწეო დროითი ველის კატაკლიზმებიდან მომდინა-რეობდა; თუმცა, მე როდესაც გავიცანი, ეს იყო ფიზიკურად ძლიერი, პრინციპული, პატრიო-ტული გრძნობებით დამუხტული ადამიანი, რაც კარგად გამოჩნდა მისსავე შემოქმედებაში.

Merab Metreveli's childhood, which was spent surrounded by brushes, paints, canvases and frames, seemed to be the logical determinant of his predisposition towards painting. However, as it turned out he was more interested in the processing of denser materials using a chisel.

It should be mentioned that owing to his many innate talents, the young Merab was adept at expressing himself with words and creating poetic rhymes, and was also gifted with perfect pitch and the vocal abilities of a promising vocalist. He used a brush with the power of a chisel; in the end, however, immediately after graduating from the

სამშობლოს არვის
წაპართმავთ
სპილენძი

WE WILL NOT DEPRIVE
ANYONE HIS HOMELAND
Copper
200 cm. 1987

მერაბ მეტრეველის ქანდაკებები ამჟღავნებენ მოქანდაკის სურვილს, ადამიანში არსებული ფარული, ინტიმური სულიერი სამყარო პლა-სტიკის ენით აამეტყველოს, რა დროსაც იგი საჭრეთლით ხან ზედმეტს ჩამოაჭრის სკულპ-ტურულ ფორმას, ხანაც, პირიქით, უმატებს პლასტიკურ მასას, რათა კონსტრუქცია უფრო მკვრივი გახადოს.

როდესაც ვუმზერ მეტრეველების სახელოსნოს ინტერიერში სპეციალურ სადგამებზე მოთავ-სებულ ლუდვიგ ვან ბეთჰოვენისა და ნიკოლო პაგანინის პორტრეტებს - შესრულებულს ტო-ნირებულ თაბაშირში, მეჩვენება, რომ თავად მათი მუსიკის ხასიათმა განსაზღვრა მოქანდაკის მიერ შერჩეული მხატვრული ფორმა: პირველი - ჩამოკვეთილი, ვით მონოლითი, საკუთარ გან-ცდებში ჩაძირული სმენადანშული ბუმბერაზი, მხოლოდ შინაგან ჰანგებს მიყურადებული; მე-ორე კი - აბობოქრებული, მოვარდნილი სტიქი-ონი, დემონიური ექსტაზი ვირტუოზისა, ერთა-დერთ სიმს მთელი ორკესტრის ჟღერადობას რომ ანიჭებდა. სკულპტურული მასები ერთმა-ნეთში გადადინდება, მუსიკალური ჰანგების დარად იღვენთება. მოქანდაკე სახის ნაკვეთ-ბის იმგვარი მოდელირების ხერხს ფლობდა, როდესაც შუქ-ჩრდილის კონტრასტული დაპი-რისპირებით მძლავრი სილუეტები იძერწება. მერაბი საქართველოს მრავალფეროვანი ბუ-ნების მეზობტეთა და საინტერესო ადამიანთა წიაღში გაიზარდა. ამ გარემომ განსაზღვრა ის მამულიშვილური გრძნობა, რომელმაც 1977 წლიდან მერაბ მეტრეველი ეროვნული მოძრა-ობის ლიდერების - ზვიად გამსახურდიასა და მერაბ კოსტავას თანამოაზრეთა ჯგუფს დაუა-ხლოვა. ამ ორი ქართველი რაინდის იდეებით გულანთებული მოქანდაკე ბოლომდე უერთგუ-ლებს მათ და სწორედ ამ წრფელი გრძნობით შექმნის საქართველოს პირველი პრეზიდენტის და მისი ქრისტესმიერი ძმის - მერაბ კოსტავას სკულპტურულ პორტრეტებს, რომლებშიც რა-

Third Musical School of Tbilisi, he decided to enroll in the Faculty of Sculpture at the Academy of Arts, where he fulfilled his dream. Despite his steadfast decision to become a sculptor, depending on his mood at times the artist expressed his messages through poetic means, occasionally setting them to musical tunes. In order to decipher the character of this servant of different muses, I must once again refer to the assessment of psychologist Vladimir Norakidze. To create an outline of Merab Metreveli's character, the psychologist appeals to the ambivalent feelings of a young person during his experiment. He mentions sadness and depression, anxiety, and melancholy. Much as his father before him, Merab also manages to deal with these feelings. Perhaps at the very beginning of his creative career, the artist experienced a shattering of illusions and depression, which could naturally have stemmed from the cataclysms of his spiritual temporal phase. However, when I first became acquainted with him, he was a physically strong man of principle charged with patriotic sentiments that were well reflected in his works. Merab Metreveli's sculptures reveal his desire to express the concealed, intimate spiritual world of a person through the language of plastic. At times the works present the severed excessive parts of a sculptural shape, while at others, on the contrary, possess an added extra mass to make the structure denser. When I contemplate the portraits of Ludwig van Beethoven and Niccolò Paganini made of tinted plaster that are placed on special stands in the interior of the Metreveli workshop, it seems to me that the chosen form has been determined by the nature of their music. The first sculpture shows a monolithic carved figure of a deaf giant who is immersed in his own feelings and listens to his inner melodies. The second represents a rebellious element of nature, the demonic ecstasy of a virtuoso, who expressed the sound of an entire orchestra with the use of a single string. Sculptural masses flow into each other and combine to

ინდული კეთილშობილება და გრიგალივით მოვლენილ ძეთა მტკიცე ნებისყოფა იკვეთება. ეს ბიუსტები 2017 წლის 9 აპრილს საზეიმოდ გაიხსნა სამეგრელოს რეგიონში - მარტვილში. ჩვენი ერის ისტორიის გაუხუნარი ფურცლები ამეტყველდა მოქანდაკის ნაწარმოებებში: „მემატიანე“, „ფარნავაზი“, „იოანე პეტრიწი“, „ცოტნე დადიანი“, „ერეკლე მეორე“, „ქართველის ვედრება“ და სხვ. ამ ნამუშევრებში, მეტი გამომსახველობისთვის, მოქანდაკე დიდ დატვირთვას ანიჭებს მასალას, მის ფაქტურას - ზოგან შეკუმშულს, თითქოს ჩაწეხილს, ზო-

გან form a musical melody. The sculptor mastered a method of modeling facial features whereby strong silhouettes are shaped by the contrast of light and shadow. Merab Metreveli grew up surrounded by interesting people and eulogists of the diverse nature of Georgia. This environment forged the patriotic sentiments that from 1977 brought the artist close to the leaders of the national movement, Zviad Gamsakhurdia and Merab Kostava. Inspired by the ideas of these two Georgian knights, the sculptor remained loyal to them to the end. He created sculptural portraits of the first president of Georgia and his spiritual brother, Merab Kostava, striving to express their chivalric nobility and strong will of the “sons of the whirlwind”. On April 9, 2017, these busts were ceremonially inaugurated in Martvili, Samegrelo region. The artist revived the enduring pages of our national history in his works: A Chronicler, King Parnavaz, Ioane Petritsi, Tsotne Dadiani, Erekle the Second, Kartli’s Entreaty, and others. In these works, more expressiveness is achieved through the material used and its texture, which in some places remains compressed and appears as if it had become subject to a certain pressure, while in others it is extended and stretched (A Living Chronicle, Ioane Petritsi, The Monk). These artistic forms made through application of the modeling of shadow and light, seem to be "playing" with the surrounding masses of air and are somehow "reviving" these historical pages in stone. In the 1990s, Merab Metreveli created works where the expressive focus is transferred to the artistic forms of an interwoven decorative nature. They possess the ability to perform a kind of organizational function of space. These decorative and plastic shapes are designed to be observed from different perspectives. The decorative bonding of the sculptural masses intensifies the silhouette of their forms (The Candle, Requiem, Torso, Love, and Motherhood). Several sculptural compositions created during the same period

მერაბ კოსტავა
ბრინჯაო
MERAB KOSTAVA
Bronze
103 x 70 x 40 cm. 2017

ზვიად გამსახურდია
ბრინჯაო
ZVIAD GAMSAXHURDIA
Bronze
103 x 70 x 40 cm. 2017

გან გაშლილს და გაწელილს („ცოცხალი მათი-ანე“, „იოანე პეტრიწი“, „მწირი“). ამ მხატვრულ ფორმებს, ჩრდილ-სინათლით მიღწეული მო-დელირებით, თითქოს გარემომცველი ჰაერის მასები “დასთამაშებს” და ერთგვარად „აცო-ცხლებს“ ქვის ამ ისტორიულ ფურცლებს. 1990-იან წლებს განეკუთვნება მერაბ მეტრეველის ნაწარმოებები, რომლებშიც გამომსახველო-ბითი ძალა გადატანილია ერთმანეთში გადახ-ლართულ დეკორატიული ხასიათის მხატვრულ ფორმებზე, რომელთაც უნარი შესწევთ, პლე-ნერზე გარკვეულად სივრცის მაორგანიზებელი ფუნქცია შეასრულონ. ეს დეკორატიულ-პლა-სტიკური ფორმები სხვადასხვა რაკურსიდან აღსაქმელადაა გათვლილი. სკულპტურული მასების დეკორატიული გადაბმა ფორმათა სი-ლუეტს ამძაფრებს („სანთელი“, „რეკვიემი“, „ტორსი“, „სიყვარული“, „დედაშვილობა“). ამავე პერიოდში შექმნილ მთელ რიგ სკულპტუ-რულ კომპოზიციებს კი ჩვენამდე მოაქვთ მოქა-ნდაკის ტრფობა ქვეყნად უმშვენიერესი არსე-ბის - ქალისადმი („გაზაფხული“, „ფიქრებში“, “ნანა“).

სახელოსნოს ინტერიერში ვხედავთ, აგრეთვე, ლიტერატურულ პირველწყაროზე დაყრდნო-ბით ამეტყველებულ სკულპტურულ კომპოზი-ციებს: “მეზარე“, “კვაზიმოდო და ესმერალდა“. ვიქტორ ჰიუგოს რომანის „პარიზის ღვთისმ-შობლის ტაძრის“ დაუვიწყარი პერსონაჟების მოქანდაკისეული ვარიაციები, ჩემი თვალთა-ხედვით, თითქოს მერაბ მეტრეველის ის ფი-ლოსოფიურ-პლასტიკური მედიტაციებია, რომელთა მიზანს წარმოადგენდა ბედისწერისა და სიკეთე-ბოროტების მიმართ მოქანდაკის ცხოვრებისეული გამოცდილების განზოგა-დება. მერაბ მეტრეველს აქვს რამდენიმე ინტ-როვერტული ხასიათის სკულპტურული კომპო-ზიცია, რომელთა მონოლითურ ფორმებს საკუთარ თავში სივრცის შთანთქმის უნარი შესწევთ. ამ შემთხვევაში, ქანდაკება თითქოს

introduce us to the sculptor's passion for the most beautiful creature in the world - woman (Spring, Dreaming, and Nana). The interior of the workshop also houses sculptural compositions that have been created based on literary sources: The Bell-Ringer, Quasimodo and Esmeralda, etc. From my point of view, the sculptural variations of the unforgettable characters of Victor Hugo's novel “Notre-Dame de Paris” are among Merab Metreveli’s philosophical and plastic meditations which pursued the goal of generalizing the sculptor's life experience of fate; good and evil. Merab Metreveli has produced

უფრო წონადის და მასიურის შთაბეჭდილებას ტოვებს, ვიდრე იგი არის რეალურად. ამგვარია ლოკოკინას ნიჟარასავით საკუთარ სხეულში, როგორც თავშესაფარში, გამომწყვდეული კა-ეშანი კაცისა, ამეტყველებული ტონირებულ თაბაშირში („დამსხვრეული ოცნება“). აღსანიშნავია, რომ იმავე თემას მოქანდაკე კიდევ ერთხელ მიუბრუნდა, ოდონდ განსხვავებული ინტერპრეტაციით. ამჯერად გამომწვარი თიხის (ტერაკოტა) მასალაში განხორციელებული მხატვრული სახე უფრო გახსნილია და ჰიპერტროფირებული სუბტურული მასებითაა ნაძერწი („სევდა“). თუმცა მასშიც ის უძირო სევდაა ჩაქსოვილი, რომელიც ფსიქოლოგმა ნორაკიდემ მერაბ მეტრეველის ფსიქოტიპის შესწავლისას ამოიკითხა. მერაბ მეტრეველის რამდენიმე კომპოზიცია აშკარად იმსახურებს სახელოსნოს ინტერიერიდან ღია სივრცეში გამოსვლას, მარადიულ მასალაში - ბრინჯაოში ჩამოსხმას და ურბანულ გარემოსთან ადაპტირებას. ამ შემთხვევაში, ჩემი ღრმა რწმენით, მერაბ მეტრეველის ნაქანდაკარი ღროის გამოცდას გაუძლებს - ისევე, როგორც გაუძლო ხელოვნების „უმკაცრეს მსაჯულს“ - ღროს მერაბ მეტრეველის მშობლების შემოქმედებამ, რადგან სამივე მათგანი მართალი და გულწრფელი გრძნობით მეტყველებდა.

several sculptural compositions of an introverted nature, whose monolithic shapes are able to absorb space within themselves. In these cases, the works appear to be heavier and more massive than they actually are. This is how the sadness of a human being locked in his own body appears similar to a snail's shell or a shelter, and what his expression looks like in tinted plaster (Shattered Dream). It is worth mentioning that the sculptor returned to the same theme once more, albeit during the second encounter his interpretation was quite different. This time, the artistic image made with the use of fired clay (terracotta) became more open after being shaped with the use of hypertrophied sculptural masses (Sadness).

Merab Metreveli also bears the fathomless sadness that psychologist Norakidze discovered while studying his personality type. Several of his compositions clearly deserve to be taken out of the workshop and displayed in an open space: cast in the eternal material of bronze, and adapted to the urban environment. In this case, I believe that Merab Metreveli's sculptures will stand the test of time, as occurred with the works of his parents, since all three of them spoke the language of true and sincere feelings.

ბეთოვენი. ბრინჯაო
BEETHOVEN. Bronze
17 x 16 x 16 cm. 2002

მეზაბ მატრევალი

MERAB METREVELI

დუღა

MOTHER

მესიზმრა, მხოლოდ თვალებით
უხმოდ მკითხავდა ამბავს,
იქიდან აქეთ ღიმილი
დედას შეეძლო ალბათ.

I see her eyes in all my dreams,
Speaking to me, voiceless and kind,
Smiling, smiling from that afar,
As only loving mother can smile.

სულს ედგა დიდი ნათელი,
გამომეღვიძა როცა,
მარტოდუნ დედას შეეძლო
იქიდან აქეთ ლოცვა.

And bright hope floods my soul,
Waking me up, with my heart calmed;
Only mother can softly bless
Her own child from that above.

შორი ქვეყნიდან მზირალი
იქნება უკეთ გზხუდავს,
ვინა სთქვა დედის სიშორე,
თვითონ ჩვენშია დედა.

Her gaze gives her passion to us
From that far world, far and beyond;
Oh, no, mothers never depart,
They're with us, they're with us.

ჩემთვის ისევე მზეოებნ
მისი ჭადარა თმები,
გულში თუ სუსხი ჩამიდგა,
იქიდან აქეთ ვთბები.

Even the sun rises to me
From among her hair gray
And when my heart's shivering with cold,
This sun warms me from that afar.

იპოსტოლი

მე ვარ იაგო,
მე ვარ იაგო,
მიცნობდეთ ყველა, იაგო მქვია
და ბოროტების სხივად ვკიაფობ,
თუმც ბოროტება იცნობა გვიან.
მე ვარ იაგო,
მე ვარ იაგო,
ყოველ მხარეში და ყველა დროში,
მიწად ვმკვიდრდები, ზვირთებს მივაპობ,
შავი გულით და დალატის დროშით.
მე ვარ იაგო, ძალმიძს ვუწილო
ყოველ გველს ჩემი უკვდავი შხამი,
ო, ბოროტება არის უძირო,
ვით უძიროა წყვდიადი ღამის.
გულუბრყვილოა მხოლოდ სიკეთე,
თავის უმწეო, განწირულ ფრთებით,
სიყვარულისგან აღმოვიკვეთე,
მე მძულვარების ნადვერდლით ვთბები.
მე ვარ იაგო, მოდგმა დემონთა
და საოცარი მისია მანდეს,
ქვეყნად ოტელო და დეზდემონა
საბედისწეროდ ლამაზი ჩანდეს.
რომ უფრო მძაფრი იყოს სინათლე
მე დედამიწას ვაჩნივარ შავად,
და ერთადერთხელ გესვრით სიმართლეს,
ჩემი ვარსკვლავი არასდროს ჩავა.
და მე ვიქნები ალბათ მარადი,
და თუ სიკვდილი მეც მომწვდა ბოლოს,
დაგვირგვინება ამ მასკარადის
ჩემივე შხამით მოხდება მხოლოდ.

IAGO'S MONOLOGUE

I'm Iago,
I'm Iago,
As you all know my name's Iago
The hope and protector of criminals,
Though in the end every crime is discovered.
I'm Iago,
I'm Iago,
Everywhere and every time,
Rooting into all low-lying, betraying hearts
All involuntarily.
I'm Iago and I can give out my own venom
To all those snakes;
Oh, crime's endless, having no rims
As is the black and horrible night.
Only the kindness is poor and weak
As a helpless wing-broken bird;
I despise love and tenderness,
Only hatred warms my soul.
I'm Iago the old kinsman of devil,
Having a strange mission
Of telling the whole world
The great love of Desdemona and Othello.
And to make that love greater and more luxurious
I've to be evil and cunning and cruel,
But I've to say my true word once more,
"No, my star shall never die away!"
"I'll live forever, forever!"
"And if death visits me one day,
"My venom, my only venom
"Will end this entire masquerade!"

დედაშვილობა. ტონირებული თაბაშირი
MOTHERHOOD. Tinted plaster
22 x 10 x 9,5 cm. 2001

ფიქრი. თაბაშირი
THOUGHT. Plaster
25 x 10 x 10 cm. 2004

კვაზიმოდო 1. ტონირებული თაბაშირი
QUASIMODO 1. Tinted plaster
42 x 16 x 19 cm. 1979

აპრილის რეკვიემი. ტონირებული თაბაშირი
REQUIEM FOR APRIL. Tinted plaster
38 x 20 x 15 cm. 1989

სიყვარული. ტონირებული თაბაშირი
 LOVE. Tinted plaster
 42 x 25 x 22 cm. 2012

დამსხვრეული ოცნება. ტონირებული თაბაშირი
 SMASHED DREAM. Tinted plaster
 48 x 21 x 30 cm. 1977

კვაზიმოდო და ესმერალდა. ტერაკოტა
 QUASIMODO AND ESMERALDA. Terracotta
 37 x 18 x 22 cm. 1989

პაგანინი. ტერაკოტა
 PAGANINI. Terracotta
 31 x 30 x 16 cm. 1987

ომი და მშვიდობა. ტონირებული თაბაშირი
WAR AND PEACE. Tinted plaster
46 x 20 x 17 cm. 1992

ტორსი. ტონირებული თაბაშირი
TORSO. Tinted plaster
29 x 14 x 9 cm. 1998

მერაბ კოსტავა. თაბაშირი
MERAB KOSTAVA. Plaster
29 x 17 x 15 cm. 1990

ზვიად გამსახურდია. თაბაშირი
ZVIAD GAMSAKHURDIA. Plaster
48,5 x 31 x 20 cm. 1994

ცოტნე გამყრალიძე. ტონირებული თაბაშირი
TSOTNE GAMKRELIDZE. Tinted plaster
39 x 17 x 20 cm. 1982

ცოტნე დადიანი. ბრინჯაო
TSOTNE DADIANI. Bronze
103 x 70 x 40 cm. 2003

შოთა მეტრეველი. ტონირებული თაბაშირი
THE OLD VIOLINIST. Tinted plaster
37 x 7 x 7 cm. 2003

შოთა მეტრეველი. ტონირებული თაბაშირი
PIROSMANI. Tinted plaster
52 x 22 x 24 cm. 1982

ქართვლის ვადრება. სპილენძი
PLEA OF KARTVLI. Copper
400 cm. 1991

მერაბ მეტრეველი

1974-2017 წლებში მიღებული აქვს მონაწილეობა არაერთ ჯგუფურ გამოფენაში, როგორც საქართველოში, ისე მის ფარგლებს გარეთ.

მის მიერ შესრულებული ქანდაკებები:

1987 – „სამშობლოს არვის წავართმევთ“, მეტრო „გურამიშვილის“ წინ მდებარე მოედანი, სპილენძი (დაიკარგა 1992-1993 წწ.).

1991 – „ქართვლის ვედრება“, თემქა, მე-5 სამშობიარო სახლის წინ, სპილენძი.

2017 – საქართველოს პირველი პრეზიდენტის – ზვიად გამსახურდიას ბიუსტი, მარტვილი, ბრინჯაო.

2017 – საქართველოს ეროვნული გმირის – მერაბ კოსტავას ბიუსტი, მარტვილი, ბრინჯაო.

MERAB METREVELI

1974-2017 he participated in numerous group exhibitions, both in Georgia and abroad.

Statues made by the artist include:

1987 – We Will Not Deprive Anyone His Motherland, the square in front of the Guramishvili metro station, copper (was lost in 1992-1993).

1991 – Imploring of Kartli, Temqa, in front of the 5th maternity home, copper.

2017 – Bust of the first president of Georgia Zviad Gamsakhurdia, Martvili, bronze.

2017 – Bust of the national hero of Georgia Merab Kostava, Martvili, bronze.

შოთა და მარგარიტა მეტრეველები

1939 – ჯგუფური გამოფენა, მოსკოვი, რუსეთი.

1941 – წლიდან მარგარიტა და შოთა მეტრეველები საქართველოში გამართულ თითქმის ყველა სამხატვრო გამოფენაში მონაწილეობდნენ.

1944 – ეროვნული გალერეა, თბილისი, საქართველო.

1945 – ბათუმი, საქართველო.

1959 – ოფიცერთა სახლი, თბილისი, საქართველო.

1944-1983 წლებში მეტრეველების მოძრავმა გამოფენამ მთელი საქართველო მოიარა. სულ მოეწყო 65 პერსონალური გამოფენა.

2008 წელს გერმანიაში, ქ. მარბურგსა და ქ. ფრანკფურტში, გამართულ თანამედროვე ქართველ მხატვართა გამოფენაზე წარმოდგენილი იყო მარგარიტა მეტრეველის 10 ნამუშევარი.

მარგარიტა და შოთა მეტრეველების სურათები გამოფენილი და დაცულია საქართველოს ცენტრალურ და სამხარეთმცოდნეო მუზეუმებში, ასევე კერძო კოლექციებში.

SHOTA AND MARGARITA METREVELI

1939 – Group exhibition in Moscow, Russia.

Since 1941 Shota and Margarita Metreveli participated in almost all art exhibitions organized in Georgia.

1944 - National Gallery, Tbilisi, Georgia.

1945 - Batumi, Georgia.

1959 - The Officers' House, Tbilisi, Georgia.

In 1944-1983 the traveling exhibition of the Metrevelis toured around entire Georgia. During these years 65 personal exhibitions were organized in total.

In 2008, in Germany, Marburg and Frankfurt ten works of Margarita Metreveli were presented at the exhibition of contemporary Georgian artists.

The paintings of Margarita and Shota Metreveli are exhibited and preserved in the central and regional museums of Georgia and in private collections.

ტექსტი: ირინე აბესაძე
კატალოგის დიზაინი: გეგა პაქსაშვილი
ფოტო: გია ჩხატარაშვილი
მთარგმნელი: თამარ ჯანაშია
რედაქტორი: ციცი ჩახნაშვილი, კარლ ვეტჰამი

Text: Irine Abesadze
Catalogue Design: Gega Paksashvili
Photo: Gia Chkhatarashvili
Translator: Tamar Janashia
Editor: Tsitsi Chakhnashvili, Carl Whetham

